

Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPOZIȚIA

nr. 31 din 27 iulie 2022

În conformitate cu art. 22 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 132-137, art. 696), art. 2 din Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 privind declararea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 52², art. 63¹), Hotărârea Parlamentului nr. 105/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 119, art.216¹), Hotărârea Parlamentului nr. 163/2022 privind prelungirea stării de urgență (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 186, art.352¹) și pct. 6, 7, 8 și 9 din Regulamentul Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 150-151, art. 1387), Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova

DISPUNE:

1. Se aprobă Raportul privind necesitatea prelungirii stării de urgență cu propunerea de a remite Parlamentului solicitarea de a prelungi starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, prevăzut în anexă.
2. Se prezintă Guvernului spre examinare Raportul privind necesitatea prelungirii stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art. 15 și art.18 alin.(2) din Legea nr. 212/2004 privind declararea stării de urgență, de asediu și de război, cu propunerea de a înainta Parlamentului solicitarea de a prelungi pentru o perioadă de 60 zile, începând cu 8 august 2022, starea de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 și prelungită prin Hotărârea Parlamentului nr. 105/2022 și Hotărârea Parlamentului nr. 163/2022.
3. Ministerul Afacerilor Interne va pregăti și va prezenta Guvernului spre examinare proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la înaintarea, către Parlamentul Republicii Moldova, a propunerii privind prelungirea stării

de urgență, precum și proiectul Hotărârii Parlamentului privind prelungirea stării de urgență.

4. Dispozițiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova sunt obligatorii și executorii pentru conducătorii autorităților administrației publice centrale și locale, ai agenților economici, ai instituțiilor publice, precum și pentru cetățeni și alte persoane aflate pe teritoriul Republicii Moldova.
5. Prezenta dispoziție intră în vigoare din momentul emiterii și se publică pe pagina web oficială a Guvernului.

**Prim-ministru,
Președinte al Comisiei**

Natalia GAVRILIȚA

**Raport consolidat privind necesitatea prelungirii stării de urgență pe
teritoriul Republicii Moldova, 27 iulie 2022**

De la începutul războiului din Ucraina, Republica Moldova s-a confruntat cu o serie de provocări de natură umanitară, socială, economică, energetică și de securitate. Evenimentele derulate de la începutul războiului au impus o mobilizare maximă, atât din partea structurilor statului, a sectorului neguvernamental, precum și a cetățenilor de rând. Toate eforturile au fost concentrate asupra unor sarcini și provocări atipice cu care țara nu s-a mai confruntat niciodată până în acest an.

În contextul riscurilor și amenințărilor identificate, pentru a dispune de posibilitatea intervenției prompte în scopul asigurării securității aprovizionării cu resurse energetice, cât și gestionării fluxului de refugiați, prin Hotărârile Parlamentului nr. 105/2022 și nr. 163/2022, pe întreg teritoriul Republicii Moldova a fost prelungită starea de urgență, declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022, iar Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (CSE) a adoptat un șir de dispoziții importante pentru administrarea și depășirea în regim de urgență a consecințelor războiului din Ucraina și a efectelor colaterale ale acestuia pentru Republica Moldova.

De la ultima prelungire a stării de urgență, Comisia pentru Situații Excepționale a adoptat mai multe dispoziții importante printre care:

- ✓ au fost asigurate condițiile pentru semnarea contractelor de furnizare a energiei electrice pentru lunile iulie și august
- ✓ au fost transmise în Fondul de susținere a populației peste 83 milioane lei economisiți din utilizarea păcurii donate de România în anul 2016
- ✓ au fost alocate sporuri pentru persoanele implicate nemijlocit în gestionarea crizelor (polițiști, polițiști de frontieră, funcționari publici, angajați ai structurilor teritoriale de asistență socială antrenate direct în procesul de gestionare a fluxului migrațional de refugiați ș.a.)
- ✓ a fost simplificat importul de produse petroliere originare din statele UE
- ✓ au fost demarate lucrările de construcție a noilor căi de acces în contextul crizei logistice și mai exact reabilitarea segmentului de cale ferată Basarabeasca (Republica Moldova) – Berezyne (Ucraina) și amenajarea unui nou pod rutier Leova-Bumbăta

- ✓ a fost dispusă reconectarea mai multor instituții publice la sistemele de aprovizionare centralizată cu energie termică
- ✓ au fost abrogate mai multe dispoziții anterioare, ca urmare depășirii situațiilor de moment sau a adoptării modificărilor legislative respective precum și mai multe derogări de la achizițiile publice adoptate până la 20 iunie, cu excepția celor cu relevanță continuă precum achiziționarea serviciilor de cazare a refugiaților sau cele din domeniul energetic.

Războiul din țara vecină este în continuă desfășurare și a intrat într-o fază de uzură, dar cu o continuă imprevizibilitate în privința posibilei extinderi a zonelor de luptă și respectiv a evoluției a crizei refugiaților. În același timp, poziția Federației Ruse pe piețele energetice continuă să reprezinte un factor determinant de volatilitate și imprevizibilitate pentru securitatea energetică din regiune. Republica Moldova rămâne dependentă de importurile de resurse energetice (gaz, petrol, energie electrică) și este expusă unor riscuri majore care pot afecta drastic stabilitatea sectorului energetic al țării.

Situația creată generează în continuare vulnerabilități la adresa securității Republicii Moldova, care se află în proximitate imediată de zonele afectate de război și suportă în mod direct și indirect consecințele acestuia. Printre amenințările principale cu care se poate confrunta țara în perioada imediat următoare sunt limitarea sau chiar sistarea furnizării resurselor energetice, creșterea exponențială a prețurilor acestora, cu impactul asupra domeniului transporturilor, a securității la frontieră, dar și sporirea fluxului de refugiați în cazul extinderii zonelor afectate de acțiuni militare.

Se prezintă mai jos, situația pe principalele domenii afectate de războiul din țara vecină.

Asigurarea securității energetice

În acest moment Republica Moldova, ca și alte state din regiune, nu dispune de o previzibilitate suficientă privind furnizarea gazelor naturale în următoarele luni. Prin urmare, incertitudinea persistă și în privința furnizării energiei electrice, așa cum gazul importat este singura sursă pentru producerea a peste 80% din energia electrică (SA „Молдавская ГРЭС”, Sistemul de Alimentare Centralizată cu Energie Termică (SACET)) pentru teritoriul țării de pe malul drept al Nistrului. Astfel, lipsa facilităților de stocare a gazelor naturale sau a surselor de import alternative sigure și la prețuri rezonabile, precum și lipsa capacităților proprii de producere sau import a energiei electrice din surse alternative și la prețuri comparabile, de rând cu riscurile

aferente livrărilor din Ucraina în contextul războiului, lasă Republica Moldova într-o poziție foarte vulnerabilă din punct de vedere energetic.

În prezent prelungirea stării de urgență este motivată de lipsa previzibilității privind furnizarea gazelor naturale și a energiei electrice pentru următoarele 2 luni și necesitatea de capacitate a statului de a acționa și reacționa ferm și prompt în vederea asigurării securității energetice a țării până la normalizarea situației.

Gestiunea fluxului de refugiați și plasamentul temporar al acestora

De la începutul războiului aproape 900 mii cetățeni Ucraineni au intrat în Republica Moldova. Aproape 80 mii continuă să se afle aici până în prezent, iar peste 8 mii au depus cereri de obținere a statutului de refugiat. În acest moment circa 3 100 persoane continuă să fie cazate în 69 centre de cazare a refugiaților. Circa 650 cetățeni ucraineni s-au angajat în câmpul muncii, în baza derogărilor în vigoare.

Necesitatea prelungirii stării de urgență în sensul gestionării crizei refugiaților vizează atât modul de administrare a proceselor migraționale și condițiile de aflare și cazare a cetățenilor străini în Republica Moldova, cât și necesitatea de a putea face față la fel de eficient unui potențial nou val de refugiați în cazul acutizării războiului în zonele de proximitate imediată cu Republica Moldova.

Securitatea la frontieră

Presiunea migrațională pe sensul de intrare în Republica Moldova se atestă pe întregul sector verde al frontierei moldo-ucrainene, acesta fiind supus riscului majorat al tentativelor de trecere ilegală a frontierei de stat.

De cealaltă parte, problematica traficului comercial de mărfuri, atestată actualmente în punctele de trecere rutiere aflate pe segmentul de frontieră moldo-român, a impus dispunerea unor mecanisme de decongestionare a traficului de camioane pe sensul de ieșire din țară, inclusiv prin aplicarea unor forme inovative de control pe teritoriul României.

Necesitatea prelungirii stării de urgență în sensul gestionării crizelor la frontieră se impune din considerentul necesității intervențiilor rapide și multidimensionale pentru fluidizarea circulației de persoane și mărfuri până la stabilizarea fluxurilor respective dinspre Ucraina.

Impactul asupra domeniului transporturilor

Conflictul armat din Ucraina a modificat traseele obișnuite ale lanțurilor logistice de transport de mărfuri pe segmentele rutier, feroviar, naval și aerian. La moment, blocarea portului Odesa și tranzitul limitat prin regiune continuă să pună o presiune enormă pe transportul terestru, feroviar și naval al Republicii Moldova. Acest fapt duce la necesitatea continuă de intervenții țintite și rapide în vederea

fluidizării traficului și majorării permanente a capacităților de tranzitare a țării în vederea evitării blocajelor logistice.

Necesitatea se va menține până la finalizarea acțiunilor demarate, de majorare a capacităților de transportare pe poduri noi, cheiuri temporare, precum și prin activizarea segmentelor noi de cale ferată, sau până la deblocarea portului Odesa.

Securitatea alimentară

Principalele porturi din Marea Neagră, regiunea Odessa, au fost blocate, fapt care pune în pericol aprovizionarea Republicii Moldova nu doar cu alimente, dar și cu combustibil, produse de uz fitosanitar și fertilizanți, care afectează direct desfășurarea lucrărilor agricole, precum și costul și siguranța produselor de origine vegetală.

În acest sens, prelungirea stării de urgență va permite în continuare identificarea rapidă a unor soluții în vederea deblocării situației create, facilitând redirectionări alternative, inclusiv prin porturile din România. De asemenea, prelungirea stării de urgență va facilita monitorizarea situației generale, iar în cazul agravării situației, asigurarea intervențiilor mai operative.

Riscuri, incertitudini și concluzii specifice domeniului energetic

1. Deși există în prezent un contract de furnizare a gazelor naturale pe un termen de cinci ani între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, în continuare persistă riscul privind rezilierea unilaterală a Contractului din cauza neexecutării auditului datoriilor financiare.

2. Lipsa unor surse (alternative) sigure și competitive de import a gazelor naturale, în sensul achiziționării acestora la prețuri rezonabile și transportul lor către Republica Moldova (inclusiv, prin gazoductul Transbalcanic) este în continuare de mare actualitate.

3. În situația în care contractul de furnizare dintre SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom” rămâne în vigoare, există riscul menținerii unor prețuri înalte la gazele naturale, cât și a componentei din formula de stabilire a prețului de import legată de prețul la gazele naturale pe piața de tip spot la hub-ul olandez TTF (piața la care sunt cotate mare parte din tranzacțiile de achiziții de gaze naturale în Europa), ceea ce ar putea afecta capacitatea de plată a consumatorilor pentru resursele energetice cât și a SA „Moldovagaz” față de furnizorul extern.

4. Deoarece Rusia este principalul furnizor de țiței, gaze naturale și combustibili fosili solizi pentru Republica Moldova, dar și statele din Uniunea Europeană, persistă în continuare riscul privind aplicarea unor limitări sau sistări totale de furnizare a resurselor energetice nu doar în Republica Moldova, dar și pe întreg continentul european, așa cum deja s-a întâmplat în mai multe state din Europa, precum Germania, Polonia, Bulgaria, Finlanda, Olanda, Italia, etc. Or astfel

de acțiuni rezultă, pe lângă șocul economic, în repercusiuni directe asupra stabilității piețelor energetice și a prețurilor la aceste resurse.

5. În continuare persistă riscul fluctuației/creșterii prețurilor la produsele petroliere și a limitării stocurilor comerciale de produse petroliere în contextul modificărilor lanțurilor de aprovizionare, cât și a crizei energetice la nivel regional și global.

6. Având în vedere că furnizorul de la care în prezent se procură cea mai mare parte a energiei electrice (SA „Молдавская ГРЭС”), produce energie electrică în baza gazelor naturale livrate conform prevederilor aceluiași Contract de furnizare (în baza căruia se livrează gaze naturale malului drept), în cazul rezilierii unilaterale de către SAP „Gazprom”, există riscul majorării substanțiale a prețurilor energiei electrice dacă aceasta va fi procurată preponderent din alte surse.

7. În contextul pierderii de sub controlul autorităților ucrainești a Centralei nucleare din Zaporizhzhia, există riscul ca sursele de generare de energie electrică a acestei centrale să fie deconectate de la rețeaua energiei electrice a Europei continentale și conectată la rețeaua electrică a Rusiei și Belarusului, având un impact direct asupra stabilității frecvenței întregii rețele europene la care Republica Moldova este conectată.

8. Ținând cont de lipsa unui contract de furnizare a energiei electrice pe termen lung, în cazul în care nu este prelungită starea de urgență, există riscul imposibilității aplicării mecanismului actual de achiziție a energiei electrice (achiziție lunară).

9. Reconfigurarea rutelor de aprovizionare cu gaze la nivel european, creșterea ponderii LNG, intenția de a achiziționa gaze în mod centralizat la nivel UE inclusiv pentru țările doritoare din Parteneriatul Estic, sunt elemente ce vor necesita decizii rapide ce pot fi luate doar în cadrul Comisiei pentru Situații Excepționale.

Având în vedere riscurile enumerate mai sus în privința securității aprovizionării Republicii Moldova cu gaze naturale, energie electrică și produse petroliere, considerăm necesară prelungirea stării de urgență, pentru a dispune de posibilitatea de intervenție promptă în cazul necesității luării unor decizii suplimentare celor instituite de cadrul juridic existent, pentru asigurarea tuturor consumatorilor cu resurse energetice și menținerea securității energetice a statului.

Riscuri, incertitudini și concluzii specifice domeniului securității și ordinii publice:

În cazul intensificării acțiunilor militare în regiunea Odesa, criza umanitară de la frontiera moldo-ucraineană riscă să se amplifice, iar analizele efectuate de autoritățile competente indică faptul că riscurile și amenințările la adresa securității statului, se mențin în continuare. Principalele riscuri vizează mai ales:

1. Încercări de trecere ilegală a frontierei de stat, inclusiv prin segmentul „verde”, a persoanelor cu vârsta 18-60 ani, dar și a unor persoane care au antecedente penale ori sunt membre ale grupărilor criminale sau mercenari.
2. Amplificarea fenomenului de trafic transfrontalier de armament și muniții, inclusiv prin segmentul „verde” al frontierei de stat.
3. Amplificarea fenomenului de spălare a banilor / contrabanda cu mijloace financiare, obiecte de artă, obiecte de cult, pietre și metale prețioase.
4. Amplificarea traficului ilicit de substanțe narcotice și precursori, inclusiv prin segmentul verde al frontierei de stat.

Totodată, în cazul neprelungirii stării de urgență, instituită ca urmare a războiului din Ucraina, acele dispoziții adoptate de Comisia pentru Situații Excepționale în scopul aplicării hotărârilor Parlamentului nu ar mai putea fi aplicate și există premise pentru apariția ori, după caz, menținerea următoarelor riscuri și amenințări cu impact asupra securității frontaliere:

1. Imposibilitatea autorizării intrării în Republica Moldova a străinilor care vin din Ucraina și nu dețin acte de călătorie acceptate la traversarea frontierei de stat, de natură să genereze o creștere a solicitărilor de azil fictive pentru a intra pe teritoriul Republicii Moldova și, respectiv, blocaje în punctele de trecere a frontierei de stat. Există și probabilitatea intensificării cazurilor de trecere ilegală pe segmentul verde al frontierei moldo-ucrainene, dat fiind faptul că există femei și copii care nu dețin acte acceptate de Republica Moldova iar statul ucrainean este în imposibilitate de a răspunde necesarului de cereri pentru perfectarea actelor de călătorie valabile.

2. Imposibilitatea, pentru străinii evacuați de pe teritoriul Ucrainei, în condițiile impuse de război, care au obligația deținerii unei vize la intrarea în Republica Moldova, de a mai intra și/sau tranzita teritoriul național în lipsa solicitării unei forme de protecție pe teritoriul Republicii Moldova. Materializarea acestui risc este de natură să crească inutil presiunea pe sistemul de azil din Republica Moldova sau, în cazul neadmiterii acestor străini pe teritoriul Republicii Moldova, există riscuri pentru viața și sănătatea acestor persoane care vor rămâne blocate pe teritoriul ucrainean.

3. Imposibilitatea continuării aplicării Regulamentului privind instituirea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, asistența și monitorizarea copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina, prezumă apariția unui risc major de creștere a traficului de ființe umane, în special de minori. De asemenea, materializarea acestui risc este de natură să conducă la imposibilitatea de a lucra în grupuri intersectoriale pentru procesarea și luarea deciziilor aferente, în procesul de monitorizare a acestor copii aflați în situație de risc, în contextul în care, aflându-se în continuare în război, autoritățile de protecție și control din statul vecin nu pot asigura protecția deplină a

acestei categorii vulnerabile, fiind de obligația statelor învecinate de a asigura contracararea acestui fenomen.

4. În condițiile continuării războiului și în eventualitatea unui aflux masiv de străini care vin direct din Ucraina, în circumstanțele în care se depășește capacitatea de procesare a punctului de trecere a frontierei de stat, autoritățile din Republica Moldova vor fi în imposibilitatea de a crea puncte de trecere mobile și de a putea asigura fluidizarea traficului în punctele de trecere, sau luarea acelor măsuri necesare pentru gestionarea fluxurilor masive de refugiați, fiind astfel pusă în pericol nu doar viața persoanelor respective, ci și securitatea statului.

Având în vedere principalele riscuri și amenințări enumerate mai sus, precum și menținerea în continuare a provocărilor de natură umanitară, socială și de securitate, generate de războiul care încă se află în desfășurare în statul vecin, considerăm necesară prelungirea stării de urgență, pentru ca autoritățile Republicii Moldova să poată dispune de posibilitatea de intervenție promptă în cazul necesității luării unor decizii suplimentare celor instituite de cadrul juridic existent, precum și pentru a păstra mecanismele adoptate până în prezent de către CSE în vederea gestionării fluxului de refugiați și prevenirii riscurilor pentru securitatea și ordinea publică.

Recomandare

În baza celor menționate, se propune Guvernului Republicii Moldova de a înainta Parlamentului solicitarea de a prelungi starea de urgență pe întreg teritoriul țării, declarată prin Hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 și prelungită prin Hotărârea Parlamentului nr. 105/2022 și prin Hotărârea Parlamentului nr. 163/2022, pentru o perioadă de 60 de zile, începând cu 08 august 2022.